

Θέμα: Η Κοινωνική Διάσταση της Φορολογικής Πολιτικής

ΣΥΝΟΨΗ

Το φορολογικό σύστημα στην περίοδο 1994-2000 έγινε δικαιότερο γιατί:

- Ενισχύσαμε τους άμεσους φόρους σε σχέση με τους έμμεσους και καταπολεμήσαμε την φοροδιαφυγή.*
- Την περίοδο 1994-2000, η συμμετοχή των επιχειρήσεων στα φορολογικά βάρη αυξάνεται.*

ΑΝΑΛΥΣΗ

Ο κοινωνικός χαρακτήρας του φορολογικού συστήματος βελτιώθηκε στα χρόνια διακυβέρνησης του ΠΑΣΟΚ, κυρίως μέσω της βελτίωσης της σχέσης μεταξύ άμεσων και έμμεσων φόρων και της καταπολέμησης της φοροδιαφυγής, που συνήθως εμφανίζεται στα υψηλότερα εισοδήματα.

Σημειώνεται ότι όταν η φορολογία εισοδήματος είναι προοδευτική και δεν υπάρχει φοροδιαφυγή, τότε όσο μικρότερος είναι ο λόγος έμμεσων προς άμεσους φόρους τόσο δικαιότερο είναι το φορολογικό σύστημα. Αυτό συμβαίνει επειδή οι έμμεσοι φόροι είναι οι ίδιοι για όλους και, επομένως, οι χαμηλόμισθοι που διαθέτουν μεγαλύτερο μέρος του εισοδήματός τους για κατανάλωση επιβαρύνονται δυσανάλογα σε σχέση με τους οικονομικά ισχυρότερους.

Το 2000 οι έμμεσοι φόροι αποτελούν το 58,4% και οι άμεσοι φόροι το 41,6% των φορολογικών εσόδων, ενώ το 1993 οι έμμεσοι αποτελούσαν το 70,2% και οι άμεσοι φόροι το 29,8% (Πίνακας 1). Με άλλα λόγια, ο λόγος των έμμεσων προς τους άμεσους φόρους μειώθηκε σημαντικά, στο 1,41 το 2000 από 2,35 το 1993. Τόσο οι έμμεσοι όσο και οι άμεσοι φόροι αυξήθηκαν την περίοδο αυτή, αλλά οι άμεσοι αυξήθηκαν πολύ περισσότερο.

Το επιχείρημα της κοινωνικά δίκαιης φορολογικής πολιτικής μας ενισχύεται αν ταυτόχρονα η αύξηση των άμεσων φόρων προέρχεται από

διεύρυνση της φορολογικής βάσης μέσω πάταξης της φοροδιαφυγής ή από τους υψηλόμισθους και τις επιχειρήσεις. Είναι γεγονός ότι, πράγματι, (1) είχαμε πάταξη της φοροδιαφυγής, και (2) τα αυξημένα κέρδη των επιχειρήσεων στη δεκαετία του 1990 σε σχέση με τη δεκαετία του 1980 αύξησαν τη συμμετοχή των επιχειρήσεων στα φορολογικά βάρη. Συγχρόνως, όμως, στην αύξηση των άμεσων φόρων συνέβαλε σημαντικά και η μη τιμαριθμοποίηση της φορολογικής κλίμακας στο παρελθόν, κάτι που ακουμπάει όλους τους μισθωτούς, δεν είναι προοδευτική φορολόγηση, και που τόνιζε τότε η Αντιπολίτευση.

Σημειώνεται ότι είναι δύσκολο να ποσοτικοποιηθεί ακριβώς η αυτοτελής συμβολή της πάταξης της φοροδιαφυγής στην αύξηση των άμεσων φόρων. Ένας δείκτης προόδου είναι τα φορολογικά έσοδα από Παρελθόντα Οικονομικά Έτη, τα οποία αντικατοπτρίζουν επιπλέον έσοδα από ελέγχους της εφορίας. Το κονδύλι αυτό αυξήθηκε σημαντικά τα τελευταία 3 έτη, φτάνοντας τα 282 δισεκατ. δρχ. το 2000 (Πίνακας 2). Από μόνο του, δεν δείχνει το μέγεθος της προ-1994 φοροδιαφυγής ή και εισφοροδιαφυγής που πατάχθηκε, δείχνει όμως την αποτελεσματικότητα του κρατικού μηχανισμού.

Επιχείρημα του ΣΕΒ

Όπως προαναφέρθηκε, ο ισχυρισμός του ΣΕΒ για αυξανόμενη συμμετοχή των επιχειρήσεων στα φορολογικά βάρη είναι σωστός. Το 1993, η συμμετοχή των νομικών προσώπων (Α.Ε., Ε.Π.Ε., Ο.Ε. και Ε.Ε) στους άμεσους φόρους ήταν 26,8% και το 2000 έφτασε στο 40,6% (Πίνακας 3). Ειδικότερα, κατά την περίοδο 1994-2000, τα έσοδα από το φόρο εισοδήματος νομικών προσώπων σημειώνουν μέση ετήσια ποσοστιαία αύξηση 27,2% (3 φορές περίπου το ρυθμό του ονομαστικού ΑΕΠ), ενώ των φυσικών προσώπων 18,9% (2 φορές περίπου το ρυθμό του ονομαστικού ΑΕΠ), μια τάση που αναμένεται να αμβλυνθεί τα επόμενα χρόνια.

Κύρια αιτία της μεγαλύτερης συμμετοχής των νομικών προσώπων είναι τα υψηλότερα κέρδη των επιχειρήσεων σε συνδυασμό με τη βελτίωση της εισπρακτικής ικανότητας της κρατικής μηχανής. Η συμμετοχή των εσόδων από νομικά πρόσωπα στη φορολογία εισοδήματος πιθανόν να σταθεροποιηθεί τα επόμενα χρόνια.

Πίνακας 3

ΣΥΝΕΙΣΦΟΡΑ ΦΥΣΙΚΩΝ & ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΣΤΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ

ΑΠ.ΜΕΓΕΘΗ & ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ	1988	1989	1990	1991	1992	1993
ΑΜΕΣΟΙ ΦΟΡΟΙ	519,697	580,727	822,066	1,024,225	1,192,318	1,355,379
Φόρος Εισοδήματος (σε εκατ.Δρχ.)	405,228	476,163	596,755	840,780	936,651	1,073,154
(Φυσικών Προσώπων)	325,787	347,657	444,841	524,369	504,404	528,511
Ποσοστιαία Συμμετοχή στη Φορολ. Εισοδ.	80.40%	73.01%	74.54%	62.37%	53.85%	49.25%
(Νομικών Προσώπων)	73,304	122,500	145,069	192,693	237,860	287,435
Ποσοστιαία Συμμετοχή στη Φορολ. Εισοδ.	18.09%	25.73%	24.31%	22.92%	25.39%	26.78%
(Ειδ. Κατηγ. Φόρου εισ/τος)	6,137	6,006	6,845	123,718	194,387	257,208
Ποσοστιαία Συμμετοχή στη Φορολ. Εισοδ.	1.51%	1.26%	1.15%	14.71%	20.75%	23.97%

συνέχεια

ΑΠ.ΜΕΓΕΘΗ & ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000*
ΑΜΕΣΟΙ ΦΟΡΟΙ	1,773,390	2,132,660	2,316,117	2,767,118	3,591,370	4,043,512	4,527,000
Φόρος Εισοδήματος (σε εκατ.Δρχ.)	1,370,806	1,655,886	1,886,427	2,300,258	3,054,808	3,446,371	3,815,000
(Φυσικών Προσώπων)	671,768	861,061	1,018,945	1,180,288	1,586,951	1,825,291	1,780,000
Ποσοστιαία Συμμετοχή στη Φορολ. Εισοδ.	49.01%	52.00%	54.01%	51.31%	51.95%	52.96%	46.66%
(Νομικών Προσώπων)	365,460	459,719	522,057	758,956	1,018,293	1,136,675	1,550,000
Ποσοστιαία Συμμετοχή στη Φορολ. Εισοδ.	26.66%	27.76%	27.67%	32.99%	33.33%	32.98%	40.63%
(Ειδ. Κατηγ. Φόρου εισ/τος)	333,578	335,106	345,425	361,014	449,564	484,405	485,000
Ποσοστιαία Συμμετοχή στη Φορολ. Εισοδ.	24.33%	20.24%	18.31%	15.69%	14.72%	14.06%	12.71%